

POSTANOWIENIE

Dnia 18 września 2025 r.

Trybunał Stanu w składzie:

Piotr Andrzejewski (przewodniczący)

Józef Zych

Piotr Sak

w sprawie wniosku Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej w sprawie podjęcia uchwały w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie Przewodniczącego Trybunału Stanu do odpowiedzialności karnej oraz wniosku prokuratora delegowanego do Prokuratury Krajowej o wyłączenie członków Trybunału Stanu Piotra Andrzejewskiego i Piotra Saka od udziału w sprawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 18 września 2025 r

na podstawie art. 15a, art. 18 ust. 2 i 19 ust. 4 ustawy o Trybunale Stanu w zw. z art. 8 § 1, art. 13, art. 45, art. 42 § 1, art. 17 § 1 pkt 9 i 11 k.p.k., oraz art. 2, art. 7, art. 8 ust. 2 i 199 ust. 3 Konstytucji RP

postanowił:

- 1) umorzyć postępowanie z powodu niemożności podjęcia uchwały wobec niespełnienia ustawowego wymogu kworum Trybunału Stanu, jak również z powodu braku wniosku pochodzącego i złożonego przez uprawnionego i umocowanego oskarżyciela;
- 2) odmówić przyjęcia wniosku prokuratora delegowanego do Prokuratury Krajowej o wyłączenie członków Trybunału Stanu Piotra Andrzejewskiego i Piotra Saka od udziału w sprawie i pozostawić go w aktach bez rozpoznania z powodu braku wniosku pochodzącego i złożonego przez uprawnionego i umocowanego oskarżyciela.

Piotr Andrzejewski

Józef Zych

Piotr Sak

/zdanie odrębne/

Uzasadnienie

W dniu 4 września 2024 r. prokurator z Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej wszczął śledztwo o sygn. [...] w sprawie niedopełnienia obowiązków przez Przewodniczącego Trybunału Stanu w związku z niezwołaniem posiedzenia pełnego składu Trybunału Stanu w terminie wynikającym z przepisów. W dniu 6 maja 2025 r. wydano postanowienie o połączeniu postępowań przygotowawczych i do prowadzonego śledztwa dołączono następnie materiały innych postępowań pozostających w związku podmiotowo-przedmiotowym, w tym z zawiadomienia pełnomocników sędziego X.Y. oraz sędziów Sądu Najwyższego. W dniu 16 lipca 2025 r. prokurator Dariusz Makowski - Naczelnik Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej skierował do Trybunału Stanu wnioski w sprawie podjęcia uchwały w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie Przewodniczącego Trybunału Stanu do odpowiedzialności karnej za popełnienie trzech czynów zabronionych polegających m.in. na:

1. niedopełnieniu obowiązku wynikającego z art. 14 § 1 pkt 8 ustawy o Sądzie Najwyższym w okresie od [...] roku do [...] roku, w ten sposób, że zaniechała wykonania obowiązku wynikającego z prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w [...] z dnia [...] roku, sygn. akt: [...] mającego polegać na opatrzeniu opublikowanej na stronie internetowej Sądu Najwyższego uchwały Izby Dyscyplinarnej SN z dnia [...] roku o sygn. [...] informacją, że skuteczność i wykonalność tejże uchwały zostały wstrzymane na czas trwania postępowania o ustalenie, że uchwała ta nie jest orzeczeniem Sądu Najwyższego (art. 231 § 1 k.k.).
2. przekroczeniu uprawnień w okresie od [...] roku do [...] roku, w ten sposób, że jako Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego i Przewodnicząca Kolegium Sądu Najwyższego potraktowała nieoddanie głosów przez [...] członków oraz zastępców Kolegium podczas [...] głosowań przeprowadzonych w trybie obiegowym - z rażącym naruszeniem art. 21 § 3 ustawy o Sądzie Najwyższym w zw. z art. 21 ust. 2a i 2c ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa - jako oddanie głosu wstrzymującego się, wskutek czego bezzasadnie uznała za ważne głosowania Kolegium w przedmiocie podjęcia [...] uchwał, mimo że nie został spełniony ustawowy wymóg kworum, niezbędny dla ważności głosowania w trybie obiegowym, tj. oddania głosu przez co najmniej 2/3 liczby członków Kolegium poprzez złożenie oświadczenia o głosie „za”, „przeciw” albo „wstrzymuję się” (art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.);
3. niedopełnieniu obowiązku wynikającego z § 7 ust. 3 regulaminu Trybunału Stanu, w ten sposób, że jako Przewodnicząca Trybunału Stanu w okresie od [...] roku do [...] roku nie zwołała posiedzenia pełnego składu Trybunału Stanu w terminie 45 dni od daty złożenia w dniu [...] roku w Sądzie Najwyższym przez [...] członków Trybunału Stanu prawidłowego pisemnego wniosku o jego zwołanie w sprawie należącej do właściwości Trybunału Stanu (art. 231 § 1 k.k.);

Zgodnie z art. 200 Konstytucji RP członek Trybunału Stanu nie może być bez uprzedniej zgody Trybunału Stanu pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Członek Trybunału Stanu nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie

powiadamia się Przewodniczącego Trybunału Stanu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego. Termin "członek Trybunału Stanu" odnosi się do każdej osoby wchodzącej w skład tego organu konstytucyjnego, a więc również zastępców Przewodniczącego i samego Przewodniczącego, który jako sędzia Sądu Najwyższego posiada jeszcze dodatkowy immunitet procesowy i przywilej nietykalności na podstawie odrębnych przepisów.

Konstytucja nie określa trybu, w jakim Trybunał Stanu wyraża zgodę na pociągnięcie jego członka do odpowiedzialności karnej lub na pozbawienie wolności. Szczegółowy tryb wyrażenia zgody przez Trybunał Stanu na pociągnięcie jego członka do odpowiedzialności karnej uregulowany został w art. 15a ustawy o Trybunale Stanu. Zgodę tę w formie uchwały wyraża Trybunał Stanu, obradując z wyłączeniem członka Trybunału Stanu, którego wniosek dotyczy. Uchwała zapada bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej dwóch trzecich członków Trybunału Stanu. Art. 200 Konstytucji RP wskazuje jako właściwy do wyrażenia zgody Trybunał Stanu, przez co należy rozumieć ten organ *in gremio* (vide: Komentarz do art. 200 Konstytucji T. II red. Safjan/Bosek 2016, wyd. 1, Legalis). Zgodnie z art. 199 Konstytucji RP - Trybunał Stanu jest organem kolegialnym i składa się z 19 osób: przewodniczącego, 2 zastępców przewodniczącego i 16 członków. Tym samym w posiedzeniu Trybunału Stanu w przedmiocie uchylenia immunitetu musi uczestniczyć co najmniej 13 jego członków.

Wymaga podkreślenia, iż Przewodniczącą Trybunału Stanu Małgorzata Manowska jest wyłączona z mocy prawa od udziału w naradzie i głosowaniu w niniejszej sprawie. Członkowie Trybunału Stanu, tj. Marek Czeszkiewicz, Jan Majchrowski i Adrian Salus złożyli oświadczenie, iż wyłączają się z niniejszej sprawy na podstawie art. 40 § 1 pkt 4 k.p.k. z uwagi na przesłuchanie ich w toku postępowania przygotowawczego. W dniu 29 sierpnia 2025 r. Trybunał Stanu wydał postanowienie na podstawie art. 19 ust. 4 i art. 18 ust. 2 ustawy o Trybunale Stanu w zw. z art. 40 § 1 pkt 1 i 4 oraz art. 42 § 1 i § 4 k.p.k. na mocy, którego wyłączył od udziału w sprawie następujących członków Trybunału Stanu: Jacka Dubois, Kamilę Ferenc, Adama Koczyka, Marka Małeckiego, Marka Mikołajczyka, Marcina Radwan-Röhrenschef, Przemysława Rosatiego, Piotra Zientarskiego, Sabinę Grabowską, Macieja Miłosza, Marcina Wawrzyniaka i Macieja Zaborowskiego.

Tym samym ostatecznie ustalony i ukształtowany skład Trybunału Stanu nie spełnia wymogu kworum wynikającego z art. 15a ust. 1 ustawy o Trybunale Stanu. Brak wymaganej liczby członków stanowi przeszkodę formalną i skutkuje niemożnością wydania merytorycznego rozstrzygnięcia. Kodeks postępowania karnego w art. 17 nie tworzy zamkniętego katalogu przesłanek procesowych, pozostawiając w pkt 11 możliwość dostosowania stanu faktycznego i odpowiedniego zakończenia postępowania, to jednak warunkiem podstawowym jest jednak, aby była to inna okoliczność od wymienionych we wcześniejszych punktach art. 17 § 1, a także by wyłączała ściganie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że „przez «inne okoliczności wyłączające ściganie» w ujęciu art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. rozumie się przeszkody natury prawnej wynikające z norm Kodeksu postępowania karnego oraz przepisów innych ustaw lub umów międzynarodowych” (postanowienie SN z 20.11.2024 r., IV KK 420/24, LEX nr 3781471). Zaistniałą sytuację i brak możliwości ukształtowania i ukonstytuowania się Trybunału Stanu w składzie władnym do podjęcia merytorycznej uchwały należy zakwalifikować jako inną okoliczność czasowo wyłączającą ściganie. Należy

podkreślić jednakowoż, iż jest to w tym przypadku przesłanka względna i przy zmianie zakresu przedmiotowego wniosku o uchylenie immunitetu Przewodniczącej Trybunału Stanu może być on na nowo rozpatrzony.

Niezależnie od powyższego Trybunał Stanu w ramach uprawnień wynikających z zasady samodzielności jurysdykcyjnej na mocy art. 8 § 1 k.p.k. badał status i umocowanie do działania osoby sygnującej wnioski o uchylenie immunitetu Przewodniczącej Trybunału Stanu, tj. Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej Dariusza Makowskiego. Wymaga podkreślenia, iż zasada ta jest jedną z najważniejszych zasad polskiej procedury karnej. Zgodnie z jej istotą, sąd karny samodzielnie kształtuje faktyczną i prawną podstawę każdego rozstrzygnięcia, dotyczy to zarówno rozstrzygnięcia o głównym przedmiocie procesu, jak i wszelkich rozstrzygnięć incydentalnych (por. P. Hofmański, KPK. Komentarz, t. 1, 2011, s. 104; P. Hofmański, Samodzielność, s. 85; T. Grzegorzczak, KPK. Komentarz, 2014, s. 73-74). Zatem Trybunał Stanu jest uprawniony, w ramach swojej kognicji i w związku z posiadaną samodzielnością jurysdykcyjną określoną w art. 8 § 1 k.p.k., do badania prawidłowości mianowania na stanowisko prokuratora Prokuratury Krajowej, pełniącego jednocześnie piastuna funkcji Naczelnika Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, w tym także w zakresie obsadzenia organu dokonującego aktu mianowania, w toku rozpoznawania niniejszej sprawy.

W tej sytuacji koniecznym jest dokonanie rysu historycznego i faktycznego związanego z próbą pozbawieniem funkcji Prokuratora Krajowego Dariusza Barskiego. Pismem z dnia 12 stycznia 2024 r. Prokurator Generalny Adam Bodnar poinformował Prokuratora Krajowego Dariusza Barskiego o stwierdzeniu, że decyzja Prokuratora Generalnego z dnia 16 stycznia 2022 r., wydana na podstawie art. 47 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. -Przepisy wprowadzające ustawę-Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 3 178, z późn. zm.), na mocy której Dariusz Barski został przywrócony do stanu czynnego prokuratorskiego na stanowisko poprzednio zajmowane, tj. stanowisko Prokuratora Prokuratury Krajowej, nie wywarła skutków prawnych. Należy podkreślić, że Prezes Rady Ministrów, po uzyskaniu opinii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, powołał Prokuratora Dariusza Barskiego na stanowisko Prokuratora Krajowego w dniu 18 marca 2022 r. W ocenie Prokuratora Generalnego, Dariusz Barski pozostaje prokuratorem w stanie spoczynku, przeniesionym w ten stan na podstawie art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2009 r. o zmianie ustawy o prokuraturze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1375, z późn. zm.). Zakwestionowanie statusu Prokuratora Dariusza Barskiego, jako prokuratora w służbie czynnej było równoznaczne z zakwestionowaniem skuteczności powołania do pełnienia funkcji Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego. Stanowisko Prokuratora Generalnego skutkowało następnie powołaniem wprawdzie pełniącego obowiązki, a następnie nowego piastuna funkcji Prokuratora Krajowego.

W ocenie Trybunału Stanu, w dniu 12 stycznia 2024 r. Prokurator Generalny podjął działania, sprzeczne z obowiązującym stanem prawnym, prowadzące do faktycznego odwołania z pełnienia stanowiska Prokuratora Krajowego pełniącego jednocześnie funkcję Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Dariusza Barskiego, z pominięciem obligatoryjnej zgody pisemnej Prezydenta RP, przy jednoczesnym wyłączeniu z procedury Prezesa Rady Ministrów, który to organ jest właściwy do powoływania i odwoływania Prokuratora Krajowego, jednakże zawsze we współdziałaniu z Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej. Dodatkowo działanie polegające

na powierzeniu przez Prezesa Rady Ministrów pełnienia obowiązków Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego Jackowi Bilewiczowi, z pominięciem procedury unormowanej w art. 14 ust. 1 ustawy - Prawo o prokuraturze, było naruszeniem obowiązującego porządku prawnego i pominięcia uprawnienia Prezydenta RP do wyrażenia opinii w tej materii. Zgodnie z art. 14 § 1 Prawa o prokuraturze, Prokuratora Krajowego jako pierwszego zastępcę Prokuratora Generalnego oraz pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego w liczbie nie większej niż 7 powołuje spośród prokuratorów Prokuratury Krajowej i odwołuje z pełnienia tych funkcji Prezes Rady Ministrów na wniosek Prokuratora Generalnego. Prokuratora Krajowego oraz pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego powołuje się po uzyskaniu opinii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a odwołuje za jego pisemną zgodą. Przepis ten ustanawia jeden z wyjątków od zasady swobodnego kształtowania przez Prokuratora Generalnego polityki kadrowej prokuratury.

Zatem działania podjęte przez Prokuratora Generalnego w dniu 12 stycznia 2024 r. nie miały żadnych podstaw prawnych, skutkując de facto odwołaniem prawidłowo obsadzonego stanowiska Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego, zostało ono podjęte z ewidentnym naruszeniem kompetencji, zarówno Prezesa Rady Ministrów, jak i Prezydenta RP, będących niezbędnymi uczestnikami legalnej procedury odwoławczej. Prezes Rady Ministrów posiada wyłączną kompetencję odwołania Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego, jednak tylko za uprzednią pisemną zgodą Prezydenta Rzeczypospolitej. Opisane działanie narusza zatem zarówno normę kompetencyjną art. 14 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze, jak i fundamentalne zasady ustrojowe Konstytucji RP: art. 2 -zasadę państwa prawnego, - art. 7 -zasadę legalizmu, czyli działania wszystkich organów władzy publicznej na podstawie i w granicach prawa. Wymaga emfazy, iż członkowie Trybunału Stanu w sposób absolutny podlegają Konstytucji RP. Również do nich adresowana jest zasada bezpośredniego stosowania Konstytucji RP wyrażona w art. 8 ust. 2, choć najczęściej to bezpośrednie stosowanie przybierać będzie postać współstosowania przepisu konstytucyjnego i przepisów ustawowych (zob. *L. Garlicki*, Artykuł 178, w: *Garlicki*, Konstytucja, t. 4, s. 12). Tym samym akt (decyzja) Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 stycznia 2024 r. o powierzeniu obowiązków Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego prokuratorowi Prokuratury Krajowej Jackowi Bilewiczowi został wydany bez podstawy prawnej. Prawo o prokuraturze nie przewiduje instytucji „pełniącego obowiązki Prokuratora Krajowego”, w tym nie przewiduje możliwości wykonywania obowiązków i zadań Prokuratora Krajowego przez osobę powołaną na „pełniącego obowiązki”. Za powyższym przemawia przede wszystkim brak określenia w ustawie trybu powołania „pełniącego obowiązki”, w tym wskazania organu powołującego i przesłanek umożliwiających powołanie. Nie jest możliwe przyjęcie, że skoro ustawa przewiduje powołanie Prokuratora Krajowego (art. 14 § 1 Prawa o prokuraturze), to na tej podstawie - na zasadzie wnioskowania z większego na mniejsze (a maiori ad minus) -możliwe jest powołanie „pełniącego obowiązki”. Zgodnie z zasadą legalizmu, o której mowa w art. 7 Konstytucji, kompetencji organów władzy publicznej nie można domniemywać ani nie można kreować nieznanych ustawie instytucji prawnych w oparciu o wnioskowania prawnicze. Skoro ustawodawca przewiduje istnienie funkcji, jaką jest Prokurator Krajowy, a nie przewiduje „pełniącego obowiązki Prokuratora Krajowego”, to posłużenie się taką konstrukcją jest niedopuszczalne. Funkcja jest jedna - Prokuratora Krajowego, o tym stanowi ustawa, określając jednocześnie jego rolę, zadania i kompetencje. Brak regulacji ustawy odnośnie do „pełniącego obowiązki Prokuratora

Krajowego" nie jest luką prawną, ustawodawca bowiem z pełnym zamysłem nie zdecydował się na wprowadzenie szczególnego rozwiązania tymczasowego, przewidującego możliwość pełnienia obowiązków Prokuratora Krajowego przez osobę, która faktycznie Prokuratorem Krajowym nie jest. Prezes Rady Ministrów posiada kompetencję do powołania Prokuratora Krajowego, jak również pozostałych Zastępców Prokuratora Generalnego (art. 14 § 1 Prawa o prokuraturze). Ustawa określa ich tryb powołania i odwołania Prokuratora Krajowego, jak i pozostałych Zastępców Prokuratora Generalnego. Jest to regulacja zupełna, nieprzewidująca w tym zakresie możliwości żadnych odstępstw ani instytucji wyjątkowych. Pełnienie funkcji Prokuratora Krajowego oraz pozostałych Zastępców Prokuratora Generalnego powołanych przez Prezesa Rady Ministrów przy współdziałaniu Prezydenta RP, zgodnie z obowiązującą ustawą, nie jest ograniczone czasowo. Jeżeli ustawodawca dopuszcza instytucję „pełnienia obowiązków” w odniesieniu do jakiegokolwiek organu lub funkcji, czyni to wyraźnie. W przepisach Prawo o prokuraturze takiego rozwiązania nie przewidziano. Art. 14 § 1 w zw. z art. 13 § 3b Prawa o prokuraturze w obecnym stanie prawnym tworzy spójną całość, przewidując, że jedynie osoba upoważniona przez samego Prokuratora Krajowego może wykonywać jego zadania i kompetencje, co odnosi się także do przypadku, w którym doszło do wakatu w odniesieniu do funkcji Prokuratora Krajowego oraz przypadków nieobecności lub czasowej niemożności wykonywania przez Prokuratora Krajowego jego zadań i kompetencji. Zgodnie zaś z obowiązującym stanem prawem w przypadku wakatu na funkcji Prokuratora Krajowego zadań i kompetencji Prokuratora Krajowego nie może wykonywać Prokurator Generalny. Prokurator Generalny nie może zastąpić Prokuratora Krajowego, nie może też przejąć jego zadań i kompetencji, co wyraźnie wynika z art. 13a Prawo o prokuraturze, który stanowi, że „Do kompetencji i zadań Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego oraz do kompetencji i zadań Prokuratora Krajowego przepisu art. 9 § 2 nie stosuje się”. Znajduje to pełne uzasadnienie w tym, że w obecnym stanie prawnym ustawa przewiduje dla Prokuratora Krajowego nie tylko rolę zastępcy Prokuratora Generalnego, lecz również rolę samodzielną, z własnymi zadaniami i kompetencjami realizowanymi osobiście i na zasadzie wyłączności. Prokurator Jacek Bilewicz nie mógł zostać legalnie i nie został skutecznie powołany przez Prezesa Rady Ministrów na „pełniącego obowiązki Prokuratora Krajowego”, bowiem w dacie, w jakiej miało to nastąpić (12 stycznia 2024 r.) stanowisko Prokuratora Krajowego zajmował i nadal zajmuje Pan Dariusz Barski, a ponadto nie istniała, i nie istnieje nadal instytucja „pełniącego obowiązki Prokuratora Krajowego”, a regulacje Prawa o prokuraturze nie obejmują żadnej podstawy do czasowego powierzania obowiązków Prokuratora Krajowego osobie, która nie została powołana na to stanowisko w trybie przewidzianym w art. 14 § 1 ustawy. Prawo o prokuraturze wyklucza możliwość tymczasowego (periodycznego) pełnienia funkcji Prokuratora Krajowego, zaś umocowanie Prokuratora Krajowego do wykonywania jego zadań i kompetencji wyznaczają dwa akty: akt powołania do pełnienia funkcji Prokuratora Krajowego i akt odwołania z pełnienia tej funkcji. Żadne inne akty nie mogą stanowić podstawy wykonywania zadań i kompetencji Prokuratora Krajowego, zwłaszcza, gdy ustawa przewiduje własne zadania i kompetencje Prokuratora Krajowego, realizowane wyłącznie przez niego, albo - w jego zastępstwie, w określonych precyzyjnie przypadkach - przez upoważnionych przez samego Prokuratora Krajowego konkretnie wskazanych zastępców Prokuratora Generalnego.

Z art. 7 Konstytucji RP wynika obowiązek określenia przez akty prawa powszechnie obowiązującego

kompetencji do działania, zakaz domniemywania takich kompetencji oraz zakaz dowolnego, arbitralnego ich wykonywania. Powyższe znajduje odzwierciedlenie w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego : "stosownie do art. 7 Konstytucji, organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Oznacza to m.in., że kompetencje organów władzy publicznej powinny zostać jednoznacznie i precyzyjnie określone w przepisach prawa, wszelkie działania tych organów powinny mieć podstawę w takich przepisach, a - w razie wątpliwości interpretacyjnych - kompetencji organów władzy publicznej nie można domniemywać (por. wyr. z 14.6.2006 r., K 53/05, OTK-A 2006, Nr 6, poz. 660).

Jak wynika z sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 listopada 2024 r., sygn. akt SK 13/24 - art. 47 § 1 i 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 178) w związku z art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2009 r. o zmianie ustawy o prokuraturze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 178, poz. 1375), rozumiany w ten sposób, że prokurator pozostający w stanie spoczynku w dniu wejścia w życie ustawy z 28 stycznia 2016 r. może wrócić, na swój wniosek, do służby na ostatnio zajmowane stanowisko lub stanowisko równorzędne jedynie w okresie dwóch miesięcy od dnia wejścia w życie tejże ustawy, tj. w okresie od 4 marca 2016 r. do 4 maja 2016 r., jest niezgodny z art. 60 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma charakter tzw. wyroku interpretacyjnego i wprawdzie tego typu orzeczenie nie powoduje skutku polegającego na wzruszeniu indywidualnych aktów stosowania prawa, w tym aktów odwołujących lub powołujących określone osoby na urzędy państwowe, jednakowoż winno promieniować na orzecznictwo sądów powszechnych, Sądu Najwyższego i Trybunału Stanu. Wskazane powyżej orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie zostało prawidłowo ogłoszone, to wywołuje skutki i konsekwencje, bowiem podważono formalne umocowanie osób, które objęły funkcje po nielegalnie opróżnionym stanowisku Prokuratora Krajowego. Zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Powyższe oznacza, że już na poziomie ustawy zasadniczej ustrojodawca przesądził, że wszystkie organy władzy publicznej mają obowiązek przestrzegania i stosowania tych orzeczeń, niezależnie od ich promulgacji. Do organów tych należy zaliczyć między innymi sądy powszechne, Sąd Najwyższy, samego zainteresowanego, Tj. Wnioskodawcę, jak również Trybunał Stanu. Jak wynika ze stanowiska doktryny, chociażby Komentarza do art. 190 Konstytucji pod red. Safjan/Bosek 2016, wyd. 1/Mączyński/Podkowik - art. 190 ust. 1 dotyczy orzeczeń wydanych we wszystkich sprawach należących do kompetencji TK. Ustrojodawca nie różnicuje w tym przepisie momentu nabrania waloru ostateczności i mocy powszechnie obowiązującej w zależności od rodzaju sprawy, w której orzeczenie zostało wydane, zatem konsekwentnie trzeba przyjąć, że ogłoszenie orzeczenia w organie urzędowym, o którym mowa w art. 190 ust. 2 Konstytucji RP, nie stanowi konstytucyjnej przesłanki nabrania przez nie mocy powszechnie obowiązującej, atrybutu ostateczności, a tym bardziej nie jest elementem konstytucyjnym czynności orzekania. Tym samym skoro orzeczenie TK nie podlega uchyleniu lub zmianie po jego publicznym ogłoszeniu, a przewidziane przez Konstytucję RP ogłoszenie nie wpływa na jego byt prawny, to należy uznać, iż nabiera ono waloru ostateczności z dniem wydania, rozumianego jako ogłoszenie uczestnikom postępowania, o którym mowa w art. 102 TKU (zob. np. A. Mączyński, Orzeczenia, s. 131; wyr. TK z 9.3.2016 r., K 47/15, OTK-A 2016, poz. 2). Zatem od chwili publicznego ogłoszenia orzeczenie wiąże Trybunał Konstytucyjny, jako organ, który je wydał i w związku z tym zna orzeczenie z urzędu, uczestników

postępowania i pozostałe organy państwa (zob. np. wyr. TK z: 21.4.2016 r., K 2/14, OTK-A 2016, poz. 18; 6.4.2016 r., SK 67/13, OTK-A 2016, poz. 10;) Zasada współdziałania władz i zasada demokratycznego państwa prawa przemawiają za koniecznością respektowania przez wszystkie organy władzy publicznej aktów urzędowych wydawanych przez pozostałe organy państwa w zakresie ich kompetencji. Obowiązek ten obejmuje zwłaszcza respektowanie orzeczeń organów sądowych, których rozstrzygnięcia są ostateczne i nie podlegają zaskarżeniu. Organy państwa muszą uwzględniać wobec tego nie tylko fakt istnienia (wydania orzeczenia), lecz także treść rozstrzygnięcia. Stanowisko to sprzyja zachowaniu spójności i logiki funkcjonowania aparatu państwowego. W rezultacie od dnia wydania orzeczenia TK, i niezależnie od dalszych czynności związanych z jego promulgacją, żaden organ państwowy nie może odmawiać uwzględnienia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w ramach wykonywanych działań. Obowiązek uwzględniania orzeczeń TK spoczywa w szczególności na sądach sprawujących wymiar sprawiedliwości [zob. uchw. NSA (7) z 7.12.2009 r., I OPS 9/09, ONSAiWSA 2010, Nr 2, poz. 16; wyr. NSA z: 22.2.2008 r., II OSK 1004/06, Legalis; 17.6.2009 r., II OSK 1750/07, Legalis; 29.1.2015 r., II FSK 3046/12, Legalis]. Jak wynika z uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 marca 2016 r. K 47/15 "[...] wraz z publicznym ogłoszeniem tego wyroku - przepisy uznane za niezgodne z Konstytucją utraciły przymiot domniemania konstytucyjności. Wszystkie organy państwa, w tym Trybunał, mają obowiązek powstrzymania się od stosowania niekonstytucyjnych regulacji[...].". Warto w tym miejscu także przypomnieć uchwałę Zgromadzenia Ogólnego Sędziów SN z dnia 26 kwietnia 2016 r. "Zgodnie z art. 190 ust. 2 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego podlegają niezwłocznemu opublikowaniu. Nieopublikowany wyrok Trybunału Konstytucyjnego stwierdzający niezgodność z Konstytucją określonego przepisu uchyla domniemanie jego zgodności z Konstytucją z chwilą ogłoszenia wyroku przez Trybunał Konstytucyjny w toku postępowania", która uzyskała moc zasady prawnej. Artykuł 190 ust. 2 Konstytucji RP, formułując nakaz niezwłocznego ogłoszenia w stosownym organie urzędowym każdego orzeczenia TK, nie określa skutków prawnych orzeczenia TK, które wbrew temu nakazowi nie zostanie opublikowane. Jednocześnie inne ustępy tego przepisu bezpośrednio do problemu urzędowej publikacji orzeczenia nie nawiązują. Wynika z nich, że każde orzeczenie TK ma moc powszechnie obowiązującą i jest ostateczne (art. 190 ust. 1), pozbawia niekonstytucyjny akt normatywny jego mocy obowiązującej (art. 190 ust. 3) oraz stanowi podstawę do wzruszenia rozstrzygnięć wydanych na podstawie tego aktu (art. 190 ust. 4 Konstytucji RP). Orzeczenie TK ogłoszone przez przewodniczącego składu orzekającego, lecz nieopublikowane w stosownym organie urzędowym, niewątpliwie istnieje w obrocie prawnym, a tym samym wywołuje określone skutki prawne. Promulgacja orzeczenia TK w Dzienniku Ustaw nie ma jednak znaczenia dla jego bytu prawnego, orzeczenie staje się bowiem ostateczne z chwilą jego publicznego ogłoszenia na sali rozpraw. W tym momencie kończy się proces kontroli konstytucyjności prawa, którego ostatnim elementem jest właśnie owo ogłoszenie orzeczenia TK przez przewodniczącego składu orzekającego. W taki sam sposób znaczenie urzędowej promulgacji orzeczenia wyjaśnił TK w uzasadnieniu wyroku K 47/15, stwierdzając: „Ogłoszenie orzeczenia Trybunału w dzienniku urzędowym jest czynnością o charakterze technicznym, która nie wpływa na byt prawny owego orzeczenia, choć determinuje niektóre jego skutki prawne”.

Odniesienia również wymaga stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego w omawianej kwestii. Jak wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 22 marca 2023 r. (III OSK 4342/21, LEX nr

3515266), „Przepis art. 32 ustawy z 28 stycznia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2016 r. poz. 178) w swojej treści nie zawiera jakiegokolwiek rozwiązania czasowego. Nie wskazuje na to, by miał być stosowany przez określony czas do następstw zdarzeń powstałych przed wejściem w życie nowego prawa. Nie zawiera żadnego ze zwrotów, który pozwalałyby przyjąć, że odnosi się wyłącznie do spraw w toku lub spraw wywodzących się z dotychczasowych stosunków prawnych. Oznacza to, że w powołanym wyżej przepisie Prokurator Generalny został określony jako organ o kompetencjach dowódczych nie tylko na okres przejściowy, a więc do czasu powołania bądź przeniesienia prokuratorów byłych wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury do powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury."

Należy również przytoczyć treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2024 r., I KZP 3/24, w której podzielono zbieżne zapatrywanie prawne. Jak wynika z jej treści, przepisy artykułu 47 § 1 i 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2016 r. poz. 178 ze zm.) nie mają charakteru epizodycznego i nie zawierają ograniczenia temporalnego dotyczącego ich obowiązywania. Przepisy te mają charakter ustrojowy i obowiązują nadal, do czasu ewentualnego wyeliminowania w sposób przewidziany prawem. Oznacza to, że prokurator pozostający w stanie spoczynku w dniu wejścia w życie wyżej wymienionej ustawy może wrócić na swój wniosek na ostatnio zajmowane stanowisko lub stanowisko równorzędne. Podjęte przez Prokuratora Generalnego na tej podstawie prawnej decyzje nie mogą być uznane za wadliwe, nieobowiązujące czy też niewywołujące skutków prawnych. W konsekwencji, skoro podjęcie stosownej decyzji o przywróceniu prokuratora w stanie spoczynku do służby czynnej, w trybie art. 47 § 1 i 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę- Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2016 r. poz. 178 ze zm.), a następnie powołanie go przez Prezesa Rady Ministrów, na wniosek Prokuratora Generalnego, na stanowisko Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego - Prokuratora Krajowego miało wiążącą podstawę prawnoustrojową, to było powołaniem prawnie skutecznym. W treści uzasadnienia punktowano irracjonalny i niekonsekwentny sposób działania Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego, który w jednym dniu na przestrzeni kilku godzin uznał, iż Prokurator Krajowy w tym samym miejscu i tym samym dniu pełnił, a niedługo potem rzekomo nie pełnił swojej funkcji, mimo braku zmiany jakichkolwiek okoliczności, a ponadto zostaje następczo przeniesiony w stan spoczynku, chociaż - zdaniem przenoszącego - już ab initio znajdował się w stanie spoczynku. Instrumentalizm w wykładni i stosowaniu prawa w przywołanej sytuacji jest więc aż nadto oczywisty i wyraźny.

Wymaga zauważenia, iż stanowisko Prokuratora Krajowego zostało obsadzone w pierw przez p.o. Prokuratora Krajowego Jacka Bilewicza, a następnie w konkursie wybrano nowego Prokuratora Krajowego Dariusza Korneluka, który został dokooptowany do Prokuratury Krajowej przez p.o. Prokuratora Krajowego Jacka Bilewicza. Te działania pozostawały w rudymenarnej opozycji do zasady legalizmu i były klasycznym przykładem tzw. falandyzacji prawa. Działania te ewidentnie wykraczały poza granice prawa, co więcej były wiedzone doraźnym interesem Ministra Sprawiedliwości celem usunięcia ze stanowiska Prokuratora Krajowego Dariusza Barskiego. Nie może aprobować sytuacji, gdy Prokurator Generalny wprowadza zmiany kadrowe w sposób ewidentnie sprzeczny z prawem, z pominięciem Prezydenta RP, naruszając tym samym zasadę legalizmu stanowiącą rdzeń zasady państwa prawnego w myśl art. 2 Konstytucji. Najbardziej tego jaskrawym i dobitnym przykładem jest fakt, iż w tym samym dniu prokurator Dariusz Barski raz został uznany

przez Prokuratora Generalnego za prawowitego Prokuratora Krajowego (wszak to na jego prośbę wnioskował o stanowisko dla prokuratora Jacka Bilewicza), by następnie po upływie 3 godzin od tej czynności dokonać swoistej volty i uznać, że jednak nie. Jest to brak jakiejkolwiek dyscypliny intelektualnej, ale i rekordowej abiuracji bowiem w przeciągu raptem kilku godzin Prokurator Generalny wyrzekł się swojego poprzedniego stanowiska. Tego typu para-legalne działania nie mogą zostać przemilczane i pominięte przez niezawisły Trybunał Stanu, bo skutkowałoby to jeśli nie akceptacją, to co najmniej tolerowaniem bezprawia. W myśl sentencji łacińskiej *per fas et nefas* - działania Prokuratora Generalnego mieściły się w zbiorze aktywności typu *nefas*, tj. niegodziwych i niedozwolonych, zatem nie mogą absolutnie oczekiwać ochrony prawnej. W konsekwencji urząd Prokuratora Krajowego jest niezmiennie obsadzony przez Prokuratora Krajowego Dariusza Barskiego bowiem nigdy nie doszło do skutecznego i zgodnego z prawem odwołania Prokuratora Krajowego.

Implikuje to iż każde następne decyzje kadrowe dokonane przez uzurpatorów funkcji Prokuratora Krajowego, wpiętych Jacka Bilewicza, a następnie Dariusza Korneluka mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do ich legalności i ważności. Jak wynika z informacji ogólnodostępnych Jacek Bilewicz w dniu 11 marca 2024 r. wręczył powołanie m.in. Dariuszowi Makowskiemu - na stanowisko prokuratora Prokuratury Regionalnej w Krakowie. Następnie na skutek dalszych decyzji kadrowych Dariusz Makowski został przeniesiony do Prokuratury Krajowej, gdzie objął stanowisko Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej. W przypadku prokuratorów o wadliwości powołania decyduje każdy błąd na administracyjnej ścieżce prowadzącej do objęcia funkcji. Tym samym jeśli prokurator został powołany przez osobę, która nie miała rzeczywistego statusu Prokuratora Krajowego to tego typu akt publiczno-administracyjny jest bezskuteczny i co najwyżej może być konwalidowany przez prawowitego Prokuratora Krajowego. Tym samym w momencie wydawania rozstrzygnięcia brak jest skargi uprawnionego oskarżyciela, która obok braku kworum stanowi drugą ujemną przesłankę o charakterze formalnym. Artykuł 13 k.p.k. stanowi, że uzyskanie zezwolenia władzy, od którego ustawa uzależnia ściganie, należy do oskarżyciela, którym zgodnie z art. 45 § 1 k.p.k. przed wszystkimi sądami jest prokurator. Brak skargi uprawnionego oskarżyciela stanowi ujemną przesłankę o charakterze formalnym (art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.). Wymaga jednakowoż podkreślenia, iż jest to przesłanka względna, co oznacza, że umorzenie postępowania z powodu tej przesłanki oznacza niedopuszczalność ponownego postępowania w sprawie o ten sam czyn, przeciwko temu samemu oskarżonemu tylko przy niezmienionym układzie procesowym, cechującym się w tym wypadku brakiem skargi uprawnionego oskarżyciela (por. *M. Cieślak*, O przesłankach, s. 958-960). W razie zmiany układu, tj. gdy w sprawie o ten sam czyn tego samego oskarżonego pojawi się skarga uprawnionego oskarżyciela, postępowanie stanie się dopuszczalne (por. *Z. Gostyński, S. Zabłocki*, w: *J. Bratoszewski i in.*, KPK. Komentarz, t. 1, 2004, s. 319). Umorzenie także nie pociąga za sobą skutków powagi rzeczy osądzonej, lecz oznacza jedynie niedopuszczalność procesu na podstawie skargi tego nieuprawnionego oskarżyciela. W razie złożenia skargi przez nieuprawnioną osobę postępowanie należy umorzyć, a uprawniony oskarżyciel może następnie wnieść ponownie wniosek o uchylenie immunitetu (por. Komentarz do art. 17 KPK red. Sakowicz 2025, wyd. 11/Andrzej Sakowicz, Legalis). Wobec złożenia wniosku przez nieuprawnioną i nieumocowaną właściwie osobę postępowanie należało także umorzyć z tegoż względu.

Odnosząc się do wniosku Zbigniewa Synaka - prokuratora delegowanego do Prokuratury Krajowej z dnia 16 września 2025 r. złożonego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k., o wyłączenie członków Trybunału Stanu Piotra Andrzejewskiego i Piotra Saka od udziału w sprawie wniosku Prokuratury Krajowej o uchylenie immunitetu Przewodniczącej Trybunału Stanu Małgorzaty Manowskiej, należy podkreślić, iż także sygnatariusz przedmiotowej akcji proceduralnej w toku postępowania był w ocenie Trybunału Stanu osobą nieuprawnioną i nieumocowaną do jej złożenia z analogicznych przyczyn jak wskazano powyżej. Brak legitymacji przy wnoszeniu wniosku powoduje bezskuteczność takiej czynności. Wobec powyższego należało odmówić przyjęcia przedmiotowego wniosku jako pochodzącego od osoby nieuprawnionej i pozostawić go w aktach bez rozpoznania. Taka konstrukcja i metoda rozstrzygnięcia została podjęta na skutek zastosowania analogii *legis* z uwagi na lukę prawną bowiem zaistniały przypadek nie jest bezpośrednio uregulowany przez żaden przepis prawa. Analogia taka może być dopuszczalna w procedurze karnej, gdy brak regulacji nie jest celowy, (por. S. Waltoś, P. Hofmański w Proces Karny zarys systemu, wyd. 16 Warszawa 2023, s. 58 i 154). Analogicznie Sąd Najwyższy przy skardze kasacyjnej pozostawia kasację bez rozpoznania, jeżeli nie odpowiada przepisom, w tym art. 429 k.p.k. tj., gdy wniesiona przez osobę nieuprawnioną, co utwierdza Trybunał Stanu, że takie działanie pozostanie zgodne z zasadami postępowania przy braku legitymacji i kreuje pewien standard i solucję, który można zastosować na zasadzie analogii.

Jednocześnie Trybunał Stanu pragnie dostrzec, iż wniosek o wyłączenie został doraźnie wykorzystany i potraktowany jako nośnik polemiki wynikającej z niezadowolenia wnioskodawcy z zapadłego rozstrzygnięcia. Symptomatyczne i skrajnie samo-sprzeczne jest to, że Prokuratura Krajowa zarzuca składowi orzeczniczemu Trybunału Stanu zastosowanie przepisów k.p.k. dotyczących instytucji *iudex inhabilis*, zaś sama na podstawie art. 41 k.p.k. składa wniosek o wyłączenie dwóch członków Trybunału Stanu na podstawie instytucji *iudex suspectus*. Jest to rażąca i rzadko spotykana niekonsekwencja. Wniosek o wyłączenie w sposób konkludentny świadczy o tym, iż Prokuratura Krajowa dokonała auto-refleksji i jednak uznała, iż do postępowań immunitetowych przed Trybunałem Stanu stosuje się przepisy art. 40 i 41 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe okoliczności - należało postanowić jak na wstępie.

Piotr Andrzejewski

Józef Zych

Piotr Sak

/zdanie odrębne/

/zdanie odrębne/

[A.W.]

[M.J.]

